

על כניסה למקדש בטומאה [כמבואר בויקרא כא] — "ולא יטמאו את מחניהם", לאזהרת מקדש, והזהיר הכתוב [בויקרא כב] — "בקדשים לא יאכל עד אשר יטהר", וענש כרת [בבמדבר יט] — "כי את מקדש ה' טמא, ונכרת". וכן ענש הכתוב כרת לאוכל קדשים בטומאה [בויקרא ז], וחייב הכתוב קרבן על שגגת הטומאה, אלא שלא פירש הכתוב באיזה ענין חייבים את הקרבן הזה —

לכן, יש לדון ולומר — מה כשהזהיר וענש על הטומאה בזדון, לא הזהיר וענש אלא על טומאת מקדש וקדשיו. אף כשהייב קרבן על הטומאה בשוגג, לא חייב אלא על טומאת מקדש וקדשיו.

ומקשינן: ואימא נאמר שהמדובר בקרבן טומאה הוא במי שאכל תרומה בשגגה בהיותו טמא. שהרי גם בתרומה מצינו שהזהיר הכתוב וענש מיתה בידי שמים למי שאוכל תרומה טמאה במזיד?

ומתרצינן: לא אשכחן, לא מצינו עוון מיתה בידי שמים דחייב עליה קרבן. כי קרבן חטאת בא על שגגת כרת בלבד.

ומקשינן: אימא דאמרת לא אשכחן קרבן על שגגת חיוב מיתה, הני מילי בקרבן קבוע של חטאת, אבל קרבן עולה ויורד ניתי אפילו על שגגת עוון שיש בו חיוב מיתה, מידי דהוי אשמיעת קול של שבועת העדות, ואביטוי שפתים של שבועת ביטוי, האמורים אף הם באותה פרשה של קרבן עולה ויורד, על אף שאין זדון בכרת?

ומתרצינן: אמר קרא, בפרשת קרבן עולה ויורד, "לכל טומאתו אשר יטמא בה". "בה"

אמר ליה רב פפא לרבא: הי מינייהו עדיף, מי מביניהם חשוב יותר? אמר ליה רבא: בחורשיה קא אכיל! נדמה הדבר כאילו אתה מוטמן ביער כל ימי חייך עד שאתה שואל מי חשוב יותר, פוק חזי, צא וראה טיבעא דמאן סגוי בעלמא, טיבעא [רישומה וחשיבותה] של רומי או של פרס?! דכתיב "ותאכל כל ארעא ותדושנה ותדקנה!". ואמר רבי יוחנן זו רומי חייבת, הרשעה, שטיבעא יצא בכל העולם כולו!

רבינא אמר: משל דרבנן, כגון גלימא דעמר ושחקה, גלימת צמר שהיא מלובנת ביותר כשהיא חדשה. וגלימא ישנה שחוקה שאין ליבונה ניכר כל כך. וסדינא דכיתנא ושחקה, סדין פשתן חדש לבן ביותר והישן אין ליבונה ניכר.

והיינו, שגלימת הצמר החדשה דומה בלובנה יותר לסדין הפשתן החדש, מאשר לגלימת הצמר הישנה והשחוקה. ואף כאן, דומה השאת לבהרת יותר מאשר סיד ההיכל לבהרת, אלא שזוהי תולדתה וזו אינה תולדתה.

שנינו במשנה: את שיש בה ידיעה בתחילה וכולי.

תנו רבנן: כתיב בפרשה קרבן עולה ויורד "נפש אשר תגע בכל דבר טמא", מנין שאין הכתוב מדבר אלא בטומאת מקדש וקדשיו? והרי לא כתיב בהאי קרא אלא שנטמא במגעו, ולא מוזכר כלל כי אחרי שנטמא אכל בשר קודש או נכנס למקדש. ואם כן, מנין שהפסוק מדבר על כך?

ודין הוא [הרי אתה דן מאליו]: הואיל והזהיר הכתוב, וענש כרת על זדון הטומאה,

— למעוטי תרומה:

ותמהינן: זאת מנין לך שבא הכתוב למעט תרומה מקרבן עולה ויורד? **אימא** איפכא: **"בה"** — למעוטי את החוטא בטומאת מקדש, שהחמיר עליו הכתוב **דלא סגי ליה** שלא מספיקה לו כפרה **בקרבן עולה ויורד**, עד דמייתי **קרבן קבוע**, שאפילו עני יהיה חייב להביא קרבן בהמה, משום חומרת טומאת המקדש שזדונה כרת. ורק בתרומה, שהיא קלה הימנה, הקיל הכתוב שלא יצטרך העני להביא קרבן בהמה קבוע, אלא רק קרבן עולה ויורד?

קרי **רבא עליה דרבי** — **"דולה מים מבורות עמוקים"**, שלרבי יש מקור אחר להעמיד את הפרשה בטומאת מקדש וקדשיו, ועליו אין פירכא:

דתניא, רבי אומר: אקרא אני [דייני שאקרא באותה פרשה של קרבן עולה ויורד את המקרא הזה בלבד] — **נפש אשר תגע בכל דבר טמא, או בנבלת חיה טמאה...** והביא את אשמור". ואין צורך בהמשכו של הפסוק **"או בנבלת בהמה טמאה"** שהרי בהמה בכלל חיה היא. ואם כן, **"בהמה"**, למה נאמרה? ללמדך בגזירה שוה: **נאמר כאן, בפרשת קרבן עולה ויורד, "בהמה טמאה", ונאמר להלן, בפרשת חיוב כרת על אוכל קדשים בטומאה במזיד, "בהמה טמאה". מה להלן טומאת קודש [כמבואר שם בפסוק בפירושו] אף כאן טומאת קודש?**

אשכחן מצאנו טומאת קודש [כי שם מדובר באוכל בשר שלמים בטומאה]. **טומאת מקדש, מנלן?** — **אמר קרא, באשה הטמאה בטומאת לידה, "בכל קודש לא תיגע" — ואל**

המקדש לא תבוא", איתקיש מקדש לקודש.

והוינן בה: **אי הכי**, שאנו למדים מדאיתקיש מקדש לקודש בדברי הכתוב **"בכל קודש לא תיגע"**, תרומה נמי התרבתה בו, שגם תרומה איתקש לקודש בהיקש זה. **דאמר מר: "בכל קודש לא תגע"**. **"בכל"** — לרבות תרומה?

ודחינן: **הא מיעט רחמנא: "בה"** — למעט תרומה.

ופרכינן: **אימא "בה"** — למעוטי מקדש, ואת התרומה נרבה מההיקש?

ומתריצין: **מסתברא, מקדש לא ממעטינן, שכן** ביאת מקדש בטומאה הרי היא בכרת כמותה, בדומה לאכילת קודש.

ופרכינן: **אדרבה, תרומה לא ממעטינן, שכן** חיובה על ידי אכילה בטומאה, כמותה של אכילת קודש?

אלא, אמר רבא: שלש כריתות האמורות באוכל שלמים בטומאת הגוף, למה נאמרו!?

כרת אחת לכלל, וכרת אחת לפרט [דהיינו, ללמדך בלימוד של כלל ופרט, שהחיוב הוא רק על קדשי מזבח ולא על קדשי בדק הבית].

ואחת, הכרת השלישית נאמרה, ללמדך על **טומאה הכתובה בתורה סתם, בפרשת קרבן עולה ויורד, ואיני יודע מה היא אותה** **טומאה, הוי אומר — טומאת קודש.**

דהיינו, הופנה הכרת המיותר באוכל בשר שלמים במזיד, ללמוד ממנו שקרבן עולה

בקרבן עולה ויורד?

אלא, אמרי נהרדעי משמיה דרבא: שלש "טומאות" שנאמרו בשלמים, למה? אחת לכלל, ואחת לפרט, ואחת לטומאה הכתובה בתורה סתם, בפרשת קרבן עולה ויורד. ואיני יודע מה היא — הוי אומר טומאת קודש! ואם אינו ענין לטומאת קודש, דנפקא ליה מדרבי בגזרה שוה, תנהו ענין לטומאת מקדש שחייבין עליה בעולה ויורד.

ומקשינן: והאי "טומאה" השלישית, נמי מיבעי ליה! כי אידי דבעי למכתב שלש פעמים כרת לכדרבי אבהו, כתב נמי, בהכרת, גם שלש פעמים טומאות, דלא סני לה בלאו הכי, שהרי חייב הכתוב להזכיר לשון טומאה, כדי להסביר את חיוב הכרת.

אלא, אמר רבא: אתיא גזירה שוה "טומאתו" "טומאתו", ללמדנו שחייב קרבן עולה ויורד על העלם מקדש. כתיב הכא, בעולה ויורד, "לכל טומאתו", וכתיב התם בפרשת פרה אדומה לגבי טמא מת שלא התחטא במי האפר של פרה אדומה "את משכן ה' טימא, טמא יהיה, עוד טומאתו בו". מה לחלק, בפרה אדומה, מדבר הכתוב במפורש בטומאת מקדש, אף כאן, בקרבן עולה ויורד, מדבר הכתוב גם בטומאת מקדש.

ומקשינן: ואלא, עתה, לאחר שלמדנו בגזרה שוה שהטומאה המזכרת בפרשת קרבן עולה ויורד היא טומאת מקדש וקדשיו, מיעוטא ד"בה" דילפינן מינה למעוטי תרומה מקרבן עולה ויורד, למה ליה? ונהרי אין ללמוד על אכילת תרומה טמאה במה מצינו מטומאת מקדש וקדשיו, שכן אין בה חיוב

ויורד בא לכפר על השוגג בטומאת קודש. ואם אינו ענין לטומאת קודש, דנפקא ליה דאיירי קרא באוכל קודש בטומאה מגזרה שוה דרבי — תנהו ענין לטומאת מקדש. ולכן, הכרת השלישי המיותר, מלמד ב"אם אינו ענין תנהו ענין", שקרבן עולה ויורד מכפר גם על טומאת מקדש.

ומקשינן: והאי, הרי כרת זה, המיותר, מיבעי ליה לכדרבי אבהו!

דאמר רבי אבהו: שלש כריתות שנאמרו בשלמים, למה? אחת לכלל, ואחת לפרט, ואחת לדברים שאינן נאכלין, כגון עצים של מערכה ולבונה וקטורת, שאם אכלן בטומאת הגוף חייב כרת. ולרבי שמעון, דאמר דברים שאינן נאכלין אין חייבין עליהן כרת משום טומאה, בעינן לכרת השלישי לאיתווי חטאת הפנימית ביום הכפורים, שחייבים כרת על אכילתה בטומאה.

דסלקא דעתך אמינא, הואיל ואמר רבי שמעון בענין פיגול, כיון שדין פיגול נאמר בתורה בפרשת קרבן שלמים, הרי כל שאינו קרב על מזבח החיצון בשלמים, שאין מזים את דם הקרבן על המזבח החיצון אלא מזים את דמו בפנים בהיכל, אין חייבין עליו משום פיגול [ולכן אין חייבים כרת על אכילת פיגול של החטאות הפנימיות], אם כן, משום טומאה נמי לא חייבין על אכילתו כרת [שנדרוש כמו הדרשה ביחס לפיגול: כל שאינו קרב על מזבח החיצון כשלמים, אין בו משום טומאה], לכן קא משמע לן הייתור של הכרת השלישי, שאפילו על אכילת חטאות הפנימיות בטומאה מיחייב. וכיון שהכרת השלישי הוא לכדרבי אבהו, חוזרת הקושיה, מנלן לחייב על טומאות מקדש